

ČAJ

Pro chvíle pohody

ŘÍJEN 2012

Časopis Autorů Jičínska

MĚLNÍK V TÓNU POLEDNÍCH ZVONŮ

Na soutoku dvou ryze českých řek,
kde Labe s Vltavou snoubí se dávný věk,
vyjdi si na náměstí v čase poledním,
procházkou na vyhlídku slyš píseň
předjarní:

(úryvek básně)

Alena KR TILOVÁ

73

Vážený čtenáři,

ČAJ je deset let! První číslo vyšlo v říjnu 2002!

Za desetiletí vyšlo i s tímto už 73 čísel,
neboť v počátcích vycházel ČAJ třeba jen dvakrát nebo čtyřikrát
ročně, ale již prakticky od května 2008 vychází každý měsíc.
A doufám, že ještě nějakou dobu vycházet bude, neboť podle ohlasů
ČAJi prospěl přechod na menší formát (z A4 na A5)
a především otevření se tvorbě
mimojičínských autorů, zajímavými rozhovory a anketami.
Držte palce, ať je ČAJ stále zajímavější!

A čím přispěl říjnový ČAJ k oslavě desátých narozenin?
Především se v něm jako host představuje poprvé literární klub, tedy
Pegas Mělník. Ten letos slaví 25.výročí založení a vydal sborník
Básníci nad soutokem. Řada autorů z mělnického klubu se již na
stránkách ČAJe představila, takže tentokrát jsem oslovil básnířku
Alenu Krtilovou, která nám představuje svoji poezii, vycházející z
kraje kolem Řípu. Oslovil jsem i další Pegasáky, ale bohužel ostatní
moji nabídku nevyužili. Snad příště!

Duší Pegasu je **Zdena Líbalová**, kterou jsem vyzpovídal
v rozhovoru. Přiznala, že: „**Soutok Labe s Vltavou a blízký Říp
mají vliv na vnímavé básníky!**“

Mělník si připomeneme i fotografií na zadní straně. Navštívil jsem
totiž hřbitov na Chloumku, kde svůj věčný sen
sní básník **Oldřich Wenzl**.

Tvorbu domácích autorů tentokrát zastupuje **Bohumír Procházka**
s příspěvkem „**Prázdniny v Kostele (aneb Snídaně do postele)**“
a dále si připomínáme osobitou poezií nedožitě sedmdesátiny
dlouholetého člena LiSu **Pavla Zemana**.

Přeji příjemné počtení
Váš Václav

HOST ČAJe: LITERÁRNÍ KLUB PEGAS MĚLNÍK

Mělnický Pegas má v rodném listě zapsáno datum 1987 a patří k vůbec nejstarším současným literárním sdružením. Původně jej založilo sedm mělnických příznivců poezie. Nejprve se prezentovali ještě ve svazáckém měsíčníku Informátor a již brzy začali vydávat sborníčky Setkání s Pegasem (1987), Nekonečná něha (1988) či Zrcadlení (1989). Znamé jsou i pozdější sborníčky Křídla či Doteky a především představování jednotlivých autorů v Profilech. Klub vydal celou řadu dalších sborníků (např. Mělník veršem i obrazem, Ztráty a naděje, Člověk mezi lidmi, atp.).

Duší spolku je Zdenka Líbalová, mělnická básnířka a autorka řady sbírek, spolu se

svojí maminkou Magdou Líbalovou je hlavní organizátorkou literární soutěže Mělnický Pegas. Mezi další známé autory a autorky Pegasu patří pražský básník Jaroslav Schnerch (viz ČAJ č.13), Jindra Lírová (autorka úspěšná nejen na Řehečské slepici), básnířka a ilustrátorka Aida Legnerová, Pavel Kukal, Vlasta Bakalová, Josef Kubias a řada dalších autorů (omlouvám se všem, na které jsem zapomněl).

Zajímavostí klubu je, že členem jsou i autoři ze vzdálenějších míst. Klub je organizován jako občanské sdružení, má svoji pevnou strukturu, členové se scházejí obvykle jednou za měsíc kromě prázdnin, jsou velmi aktivní, pořádají autorská čtení a úspěšně se účastní literárních soutěží.

Nejvýznamnějším počinem sdružení a zároveň místem, kde vznikly moje kontakty s Pegasem, je celostátní literární soutěž Mělnický Pegas, která vrcholí závěrečným vyhlášením koncem října. Letos se bude konat 13.října vyhlášení již 18 ročníku. A je to opravdu vždycky velký svátek ve městě na soutoku Labe a Vltavy, sjíždí se sem mnoho básnířek a básníků, aby opět po roce podiskutovali o literatuře. Zajímavá je zde tradiční burza knížek, nové nápady při vyhlásování výsledků a možnost prezentace i dalších klubů. Sdružení, pokud vím, nemá zatím vlastní internetové stránky.

Kontakt je možný na adresu : Zdenka Líbalová, Českobratrská 2800/5, 276 01 Mělník.

Členkou Pegasu je i básnířka, kterou v říjnovém ČAJi představujeme:

ALENA KRTILOVÁ
(* 24. 3. 1947 v Mělníku)

„Už jako dítě školou povinné jsem měla k poezii velice kladný vztah, milovala jsem dětské říkanky, později mě učitelé vysílali při různých slavnostních příležitostech recitovat tvorbu našich klasiků, z nichž mnozí se stali mou trvalou láskou. První básničku jsem složila, tuším, asi ve 2.třídě pro svou maminku k Svátku matek.

Dále má básnická tvorba pokračovala víceméně příležitostně. Ke zlomu a vyšší intenzitě psaní došlo poté, co jsem začala asi v roce 1999 zásluhou Jindry Lírové a Blanky Štráchalové navštěvovat schůzky Pegasu, o jejichž činnosti jsem již povědomost měla z tisků, nabízených Knihkupectvím paní Kubešové v Mělníku, které jsem vždy s nadšením četla.

Dosud jsem vydala vlastním nákladem sbírky: Kaleidoskop okouzleného pohledu (2003), Rýmování jako hraní - I. (2004), I takové dny jsou (2005), Pohádkově o Betlémě (2005), Rýmování jako hraní - II (2006), Chvilé s nostalgií (2010) a Rozhlédni se po té kráse (2011).

Literární klub Pegas Mělník vydal moje básně ve sbírkách Profily (2002), Křídla (2005) a Doteky (2010). Jsou zastoupeny i ve sbornících Pegasu: Pegasí poetník (2001), Vyznání Mělníku (2004), Souznění (2007), Almanach jubilatů (2006-2008), Vánoční pegasí poetník (každoročně od roku 1999 do roku 2011).

A co mi přináší členství v klubu Mělnický Pegas? Především RADOST! Radost ze setkávání s lidmi naladěnými na stejnou notu, s přáteli, s nimiž je opravdu radost pobýt, obohacení myslí básnickou, případně prozaickou tvorbou členů i hostů Pegasu při autorských čteních, vernisážích a vyhlásování výsledků celostátní soutěže Mělnický Pegas. Že poezie má co říci i té nejmladší generaci, o tom jsem se k mé velké radosti přesvědčila při recitačních soutěžích na ZŠ Jungmannova Mělník, kde jsem měla několikrát tu čest spolu s dalšími členkami Pegasu zasednout v porotě.“

Z TVORBY ALENY KRTOLOVÉ:

MĚLNÍK V TÓNU POLEDNÍCH ZVONŮ

Na soutoku dvou ryze českých řek,
kde Labe s Vltavou snoubí se dávný věk,
vyjdi si na náměstí v čase poledním,
procházkou na vyhlídku slyš píseň předjarní:

Slyšíš dva zvony,
vidíš řeky dvě,
slyšíš dva hlasy
zvoucí k modlitbě.

Slyšíš dva zvony,
slyšíš dva hlasy,
jakoby navzájem
pozdrav dávaly si.

Hlasy si letí v ústrety,
jak milenců nedočkavé rty,
a řeky dvě tu zasnuby své slaví
a věrny sobě navždy setrvají ...

MĚSÍČNÍ SONÁTA

Táhlý hlas houslí zní májovým večerem
Z okvětních lístků si loďku snů vystelem
Bez vesel po proudu nechme ji hladce plout
tam kde je ve větvích zátoky tichý kout
pomněnky bez počtu zdobí tu břehy
šumění rákosí je plné něhy
Táhlý hlas houslí pak tichého píána
měsíční sonáta pomalu dohrána
Výkřiky touhy se odrazí od nebe
jsi první pro mne já první pro tebe

KONEC PRÁZDNIN

Ta chvíle mezi dnem a nocí
je obdařena zvláštní mocí
Už není světlo tma dosud nevládne
studená rosa stmíváním nasládne
Slunce se odebírá k spánku
Prázdniny mají na kahánku

Hvězdy se v zákulisí musí do flitrů vyfintit
aby až černý samet pokryje parket
mohly svým tancem oblohu rozsvítit
Čarovné letní podvečery
kolik srdcí jste rozezněly?
Sbohem ach lásky prázdninové
Co za rok? Budou zase nové?
Rok uteče jak otočíš-li klíčem v zámku
a náhle mládí má už na kahánku

MEDVÍDCI

Medvídek Pú a medvídek Pí
sešli se jednou u pípy
Půllitrem si cinkli a čím více pili
na poměry v lese svorně nadávali
Medu prý je málo
vše je čím dál dražší
tak to hodnotili
ti dva hnědí braši
Bručeli na všechno
jak už to tak bývá
nežli se nadáli
dvanáctá odbila
Tlapkama si plácli
že se sejdou zase
bručením se líp prý
překonává krize

PŘEDJAŘÍ V PODOLSKU

Křik černých vran zní oblohou
a odráží se od skal
Rozčísne ticho ozvěnou
jakoby obr zalkal

Však lesy temné na skalách
ze spánku nevyruší
Dosnívají svůj zimní sen
do jara zbývá mnohý den
ve větvích už je tuší

V RODNÉM DOMKU

Otvírám vrátka.
Vůně mě zmámí
fial, co kvetou pod oknem.
Žluté i dohněda,
chlouba mé mámy
a babičky. Neví, že tu jsem.

Obě už nejsou tu,
ani můj táta.
Jsem tady sama jak Robinson.
Škoda těch krásných chvil,
čas rychle chvátá ...
Na věži kostela odbíjí zvon.

PO DEŠTI

V čarovném království jsem se ocitla
Nad hlavou stovky démantů se třpytí
To prádelní šňůra po dešti rozkvetla
když slunce na ni svítí
I růže se třpytí v démanty oděná
Já větším prádlo - nadšená

„Soutok Labe s Vltavou a blízký Říp mají vliv na vnímavé básníky!“

Rozhovor se Zdenkou Líbalovou

1) Jak vlastně vznikla myšlenka vzniku Literárního klubu Pegas Mělník? Kdo stál u jeho zrodu?

Protože na Mělníku nebyl žádný literární klub, rozhodlo se v roce 1987 sedm začínajících mělnických básníků, kteří se navzájem znali, že založí literární klub "Pegas", kde se budou jednou měsíčně scházet a navzájem si recitovat své verše. Byli to: Blanka Štráchalová, Jindra Lírová, Aida Legnerová, Helena Burianová, Laco Matlák, Jiří Piller a já. Dnes už má klub 50 členů z celé České republiky.

2) Kolik autorů prošlo během 25 let klubem? Kolik členů tvoří takové to aktivní jádro?

Během 25 let prošlo klubem 142 básníků. Aktivní jádro tvoří autoři z Mělníka, jeho okolí a z Prahy - celkem asi 20 členů. Ostatní se na činnosti klubu podílejí korespondenčně - posílají své básně na výstavy klubu, soutěže, do různých tisků Pegasu, občas přijíždějí na autorská čtení do Mělníka a setkávají se každoročně na slavnostním vyhlášení výsledků literární soutěže "Mělnický Pegas".

3) Literární soutěž má letos už 18. ročník. Ve sborníku jsem četl, že do ní přišly příspěvky od 1599 soutěžících. Jak dokážete takové velké množství poezie vyhodnotit? A co to vůbec znamená pořádat tak rozsáhlou soutěž?

Opravdu se těch sedmnácti ročníků soutěže "Mělnický Pegas" zúčastnilo celkem 1599 autorů. vyhodnocení jejich prací má na starosti pětičlenná porota složená z básníků, členů Obce spisovatelů a učitelů českého jazyka a literatury. Jelikož uzávěrka soutěže je každoročně 31.května a závěrečná schůzka poroty bývá v polovině září, mají členové poroty přes letní měsíce dost času, aby příspěvky vyhodnotili, i když je to práce nemalá. A to vůbec nemluvím o tom, že je pak třeba vypracovat hodnocení prací každého autora, které každý účastník obdrží na slavnostním vyhlášení výsledků soutěže spolu se sborníčkem vítězných prací.

4) Podařilo se vám vydat almanach Básníci nad soutokem? V jakém vyšel nákladu a kdo jej financoval?

Almanach "Básníci nad soutokem" k 25.výročí založení klubu vyšel v nákladu 500 výtisků, editorem byl člen Pegasu pan Miroslav Sígl a grafickou úpravu sborníku ztvárnila také členka Pegasu paní PhDr. Zdeňka Čechová. Na financování sborníčku se podílelo jednak město Mělník, dále sponzoři - příznivci "Pegasu" a nemalou měrou přispěli i sami členové klubu.

5) Co vás jako spolek trápí, ztěžuje činnost? Co by vám práci ulehčilo?

Trápí nás především vysoké poštovné, protože naši mimomělničtí členové jsou většinou v seniorském věku a nemají počítač, proto jim veškeré zprávy a zásilky (tisky "Pegasu", sborníky apod.) musíme posílat poštou a to se prodrazí. Stejně tak, když posíláme nevyzvednuté ceny vítězům soutěže "Mělnický Pegas".

6) Na Mělnicku se narodila nebo žila celá řada významných básnických osobností (např. Viktor Dyk, Kamil Bednář, Oldřich Wenzl, K.H. Mácha atd.). Je tento kraj nad soutokem dvou největších českých řek, zároveň i blízkého Řípu, opravdu múzou políbený nebo je to jen shoda náhod?

Myslím si, že sám Mělník na soutoku Labe s Vltavou a blízký Říp spolu s historií mají vliv na vnímavé básníky.

7) Jsi vlastně jednou z opor spolku, takže je zde na místě otázka: Co chystáte jako spolek do dalších let?

Budeme především pokračovat v organizaci dalších ročníků celostátní soutěže "Mělnický Pegas", ve vydávání dalších čísel edice "Doteky", v pořádání výstav a autorských čtení a nezapomeneme ani na spolupráci s jičínským LiSem.

8) A co tvoje tvorba? Chystáš nějakou novou sbírku? O čem bude?

Po básnických sbírkách o Mělníku, mezilidských vztazích a lásce chystám novou sbírku o místech blízkých mému srdci.

Děkuji za rozhovor. Tobě i Pegasu přeji hodně úspěchů do další činnosti a tvorby!

Václav

Bohumír PROCHÁZKA

Prázdniny v Kostele (aneb Snídaně do postele)

Věra řekla: Špatné je to v Bílém Kostele. Na internetu bylo napsáno: Potřebujeme pomoc. A telefonní čísla. Zavola jsem a pak jel na chatu pro holínky. Cestou zpátky mi napadlo obejet několik hospod, zda by si někdo nedal říct. Nedal. Někteří na mne koukali jako telata. To bylo v neděli 8. srpna 2010 v deset večer.

Už když jsem byl v autobuse, musel pan řidič ještě jednou otevřít dveře. Tam stál Tomáš M., v jedné ruce kbelík, v druhé lopatu. Pan řidič otevřel ústa, nebyl zvyklý vozit lopaty a kbelíky. Netušil ještě, že člověk s touto výbavou je symbol pomoci.

Tomáš šel v Liberci do centra Adry, já měl před nádražím bus ,

který jezdil místo vlaku. A dlouho jezdit bude. Ještě dlouho bude v autobuse prodávat lístky vlakový průvodčí.

Krizové centrum a štáb sídlí ve Bílém Kostele ve škole. Jednak sem voda nedostala, druhak tu mají fajn paní ředitelku Irenu, která se toho prostě chopila. To není o tom, kdo koho čím pověří, jmenuje. Tady je rozhodující, kdo chce dělat a umí. On najednou získá neformální autoritu. Lidi ho začnou poslouchat a respektovat. Ostatně starosta Jirka vypadá trochu, jako když neumí do pěti počítat, a já najednou vidím, jakou je osobností. Poznává se to podle toho, jak ho ženské chrání. Filtrují návštěvy, které ho obtěžují prkotinami, nosí za ním pití. Věty typu „Jirko, jdi se vyspat...“ jsou bezpředmětné.

Tady ve škole vůbec nějak převládají ženské. Chlapi jsou za volantem, na mašinách, u čerpání a tak. Boženka je šéf přes logistiku, ale ona neví, že se tomu tak říká. Přijíždějí auta s rozmanitostmi, od Sava až po hrábě, rukavice či vysoušeče. Je potřeba to třídit a vydávat lidem. Je potřeba se hlavně nezarovnat, což se párkrát podařilo. Při tom je potřeba, aby všechno bylo po ruce a hlavně se vědělo, co kde je. Ulička v chodbě se zužovala a zužovala, až se musel otevřít další sklad. Hlavně na balené vody. Holínek málo, lopat málo. Kolečka mizí rychle. Někteří si, bohužel, přicházejí vícekrát, na ostatní se nedostává.

Jsem poslán k J. Oblíbené bílé doktorské boty zouvám hned u první kaluže na silnici. Ale dobré, není tak hluboká, že by do holínek teklo vrchem. U J není tak zle, což je ovšem pojem relativní. Prostě nemají vodu v bytě. A sklep tolik nevadí, tam zmizí voda sama, až klesne v Nise. Zajímavé – princip spojitých nádob. Ale mají, jak šla vlna, stržený plot, který zatarasil přístup do domu. Úplně zdemolovanou garáž, na dvoře a před domem několik vymletých děr až jam. S ploty je to tak: pro všechno, co nese voda, fungují jako síto. Tráva, keře se na drátěná oka nabalí, plot se zvrátí. Energie je taková, že zlomí silné betonové sloupky.

Ta energie zapracovala na garáži. Na autě značky favorit leželo několik skříní, těžký kompresor byl postavený. Silné sloupky stěny ohnuté do oblouku. Ale na stolku před garáží byly rozloženy obvazy autové lékárny, aby uschly. Pak lilo, ale nikdo na ně nevzpomněl. Detail a celek. Auto za desítky tisíc nepoužitelné, ty fáče za koruny

nakonec taky ne.

Odrovnáváme jarmary z auta, sypou se hřebíky a pečlivě srovnané šroubky. Znáte nějaké ty pedanty, jak si ty šroubečky a nářadí rovnají. Je mi z toho ouzko. Na favorit se leje barva z plechovek.

Zkouším jít na ten plot. Těžké, neuvěřitelně těžké. Zkouším stříhat velkýma nůžkami na menší části. Nejdřív se ale musí odhrabat ta tráva a křoví. Trochu začíná lejt. Naštěstí přijeli chlapi se strojem, zapřáhli a zasypali tím vším jednu z děr. Ale jen ve vrátkách. Mají rozkaz hlavně uvolnit vchody do domů. To ostatní je prý parková úprava. Paní J si uprostřed té spouště vyrejvá nějaký kytky a hořekuje nad jahodami. Na ty rozložené obvazy přší stále víc.

Oba J jdou obědvat. Ptám se, kde se můžu umejt. Řeknou, ať jdu do kanceláře. Tak se nemeju. Mám tatrunku a mažu si ji pomazánkovým máslem. Bezva. Daří se mi sednout tak, že mi přší jen na holínky. Je mi skvěle. Zbaběle skvěle. Přemejšlím, jak je to na světě zařízené - a proč právě jen někdo. Na kopci a u řeky. Jen garáž, či celej dům. Později se dozvídám, že ve vsi se jeden bude muset strhnout úplně, u dalších asi třech se rozhodne.

Objevila se parta studentů z Brna. Jsou bezva, práce se pohnula. A ještě je sranda. Holky si vzájemně otiskují zablácené rukavice na prdelky a smějí se. Chtěl bych tak tisknout, ale netroufám si. Ale makají všichni intenzivně. Zasypáváme největší díru před garáží, vytlačujeme auto, zasvěcený hoch tvrdí, že je po tom propláchnutí nepoužitelné. Ze skříní vyndáváme vrtačky a brusky. Taky prý nepo. Ale nářadí obalené bahnem do kbelíků.

Chci taky nějak přispět. Tak při představování říkám, že jsem vězeň a že mne sem poslali. A jestli se osvědčím, prominou mi kousek trestu. Otevřeli ústa. V případě těch dívek bylo to půvabné. Něco si povídají. Když vozíme kolečka s drtí osmělují se a ptají se. Za co? Říkám, že jsem znásilnil matku a dceru. Matka se ani tak nebránila, dcera řvala, a tak se to provalilo. Po dalších kolečkách a kbelících bahna přišel dotaz, zda bych to udělal znova. Povídám o tom, že nevědí, co je chtíč starého pána. Atd. Fakt to baštili. Ale práce ubíhala. Odstraňovaly se traviny ze zachovalých plotů a zavázely se tím ty díry.

V pět jdeme na večeři. Čím blíž k řece, tím větší jsou hromady vynesného nábytku a jiných věcí. Masiv (přírodní dřevo) prý i

vyschne. Všelíjaké lamino a dřevotřísky jsou ztraceny. Dnes se ale jiný nábytek nedělá. Na domech je vidět čára ponoru. Někde do půl oken. Silnice, už sjízdná, obložena auty, jak se sjíždějí rodinné klany na pomoc. Na mnoha místech už ty hromady hoří. Jinde chlapi šramačkami odstraňují omítku. Ta kaluž, co jsem si kvůli ní vzal holínky, trvá. Z knihovny vyházeny všechny knihy ze spodních regálů. Prodejna v háji. Pošta zrušená. Z hřiště je hluboký rybník a voda se tam drží.

Když fotím, hrozí na mne, že jsem šmírák. Jdu blíž vysvětlí, jeden říká druhému – to nevidíš vole, že má taky montérky? Sedějí u vyneseního nábytku celá rodina, na stole čaje, balené vody, asi nějaké jídlo. Hospoda zatím zavřená. Elektřina jen v části obce. Jinde prý tak do týdne. Stržené sloupy, musí se postavit nové vedení. Vedle kostela složené včelí úly.

Jo, kostel tu mají odsvěcený, je z něj kulturní prostor na koncerty a tak. Ženské to už vyklidily a říkají hrdě starostovi: „Jirko, jdi se podívat.“ Jirka fakt nemá čas, snad ani myšlenky. Pak přece jde a tím se jeho pracovní den prodlouží snad na osmnáct hodin. Je skvělejší. A nejen on. Vidím to, když se pak dostávám do funkce uklízečka ve štábu. Tady v té logistice hlavně ženské. Jedné říkám v osm, ať jde domů, že tu jsem, kdyby něco přivezli, že to vyložíme. Obořila se na mne – já tu jsem doma.

Ale teď do školky na večeři. Vařejí bezvadně, péče domácí – ještě přidat, ještě knedlíček? Paní kuchařka říká, že teď je potřeba maso a cukry.

Po večeři se loučím s tou brněnskou partou, třeba je zejtra pošlou jinam. Přiznávám se, jak jsem je kulil. Říkám, že jsem obyčejnej proChor. Mám pocit, že jsou zklamáni/zklamané. „Neměl jste nám to prozradit.“ Přece jen my, Kájínkové, jsme zajímavější. Co je na obyčejném blbci a ještě starém? Ale se raduju, jak je to s tou fantazií a jak nám může zpestřit život.

Ale tady je realita. Tvrdá.

Začínám se seznamovat s mechanismem školy. Štáb, ubytovny, sklad, snídařna, kafočajovna (kdo přijde, dostane). Centrum pomoci věcné, často duchovní. Jsou tu dívky od Adry školené pro psychologickou pomoc. Makaj všude a ve všem. Kořka, v civilu pojišťovnačka, založením hasička, stává se neformální koordinátorkou

hasičů. Všichni ji respektují, protože cítí, že ví a umí. Atd. Hospoda stále zavřená.

Ve škole spí vojáci, hasiči, dobrovolníci a jeden pes. Ten na zahradě. Odhaduju, že na padesát. Má to cenu počítat? Kdo přišel včas, urval žíněnku. Já přišel. Tuším, taky jsem nejstarší. V rohu pod žebříkem. Mám klid. Ale zase nebezpečí, že když se jdu v noci vyčůrat, někomu šlápnu na hlavu. Jedné bylo by zvlášť škoda. Blondýna, vojačka. Dvě malé hvězdy. Žádné ženské výsady. Jedna z nich. Z nás.

Vojáci. Mezi nimi i dvě nebo tři holky. Ta jedna, Pavlína – mám vyfoceně její boty. Říkají jí šéfe. Asi i je. Když se chtěla vysprchovat, tekla už jen studená. Vzala kbelík, natočila z kohoutu, kde ještě tekla, odešla za školu na zahradu do tmy. Vrátila se ještě pěknější holka. Ti vojáci..., nu trochu jiní, než jsem je znal za socialismu. Říkají prosím, děkuji. Akorát nechápou některé rozkazy, že se musí zbytečně přesouvat. Prikáz načálnika, zakón dlja podčiňonnych, jsme se učili. To ještě platí.

Hasiči. Profesionálové, dobrovolníci. Jeden má prázdniny, jeden přiznal, že je na neschopence. Řezou, čerpají. I jiné věci. V půl jedenácté přišla Kořka a řekl: „Kluci potřebuju uříznout zábradlí.“ Tak šli řezat zábradlí. Rozuměj v půl jedenácté. Večer. Šlo o hřiště. Hřiště rybník. Jestli se bude muset rozhrnout val okolo, aby hřiště vyteklo. Atd.

To jsme právě „schůzovali“ na schodech. Někdo kafe, někdo vodu, někdo v botách, někdo bos. Paní Ch vyprávěla, jak jela prvně v životě helikoptérou. Prý se nebála. Přijel, uvázali, vytáhli, odvezli. Záchranář byl fešák. Spustili za vsí na poli. Dobrý. Horší s babičkou. Byla v ponožkách. Když scházeli někam do tepla, alespoň si nenabrala do bot. Někdo přidal, že H se dozvěděl o povodni, až když mu ve spánku spadla ruka z postele a ono to bylo do vody. Prý, ale to už je ze třetí ruky, jeden kvapně balil nejnutnější, soused spal. Ale ten první mu neřekl, že jde voda, protože spolu nemluví. A tak dál. Sousedské vztahy na vsi, to se musí zažít. „Pořád je to film, ještě jim to úplně nedošlo, ty důsledky,“ říká někdo, když odešla paní Chalupová. Podstatné je, že oni o tom chtějí mluvit. Vypovídat se z toho. Nechat je, poslouchat. Jdeme spát.

Chalupáři. Chataři. Ti, co to měli pěkně u bublavé vody... No jo.

Jeden vzal čtyřkolku, kárku za ní. Přijel před štáb, naložil vody, deky, chleba a jiné potřeby a objíždí po vsi. Říkají mu rocker. Má pěknou ženu. Nebo je to milenka? Kdo prý dostane na vsi přezdítku, zapadne, je přijat, říká Boženka.

U snídaně jde na odbyt nejvíc vepřová pomazánka s spoustou česneku. Kafe víc než čaj. Chlapi chtějí kafe dvě lžičky. Instantní došlo. Neva. Meju a meju a meju. Hrnky. Ženské mají důležitější práci. A jsou víc v obraze o obci.

Přijíždějí auta – velká, malá, vykládají. Co kdo má, co kdo může. Jednotlivci, podniky. Úžasná byla parta z nějaké liberecké hospody. Jméno jsem zapomněl. Zajímavé, že chlapi (byla tam i holka) přesně vědí, co je nejvíc třeba. Humanitárky to mají koordinované. Tohle je živelné. A skvělé. A náročné. Vyložit auto, roztřídit. Savo k Savu, rukavice podle toho, zda gumové, nebo pevnější. Holínek, lopat stále málo. A vody, vody, vody. Tahle je balená a čistá. Uličkou se zase nedá projít. Nosíme do sklepa. Ze začátku haur, po dvou, jak jde den, dochází síly. Jen rovnám. Úsporně, tedy do vrchu. Najednou podezřelý zvuk. Padá. Přiskočím, podepřu. Humanitární pomoc pro Kostel leží na mých bedrech. Bojím se uskočit. Zrovna nikdo nepřichází. Představuju si, jak ta voda, když to praskne, po mně teče. Takhle mučili nevěrné ženy na Špilberku. Že jim kapali na hlavu. Ale tahle je čistá. Zase se vytahuju. Zachráněn, odrovnán. Prostě se nesmí myslet zas tak vysoko.

Ono s tou humanitární pomocí to není tak jednoduché. Lidi přivázejí v dobré vůli i nepotřebné. Každopádně třeba poděkovat, třídit. Nahoře je třídící parta na oblečení. To spíš přijde na řadu poslézejc. Tak Boženka sprdla pojišťováka, že je pojišťovna těžkopádná. Nebudu říkat která. Ten člověk, takovej dlouhej, ani moc nemluvil. Ale asi za hodinu vykládal ze svého parádního auta lopaty a smetáky. Zajímavé, bylo to přesně to, co je třeba. Vida, když zasáhne ženská, i úředník je užitečný. Možná, že to byl i manažer. Ale kde tyhle věci v půl desáté večer sehnal, to je u boha. Pomoc státu zdá se být těžkopádná.

Zajímalo mne, kdo jsou zač, ti, co přijíždějí, vyklopí, popřejou, odjedou. Jednoho jsem se zeptal. Málem se urazil. Nechtěl o tom mluvit. Proč? Vykonal potřebné. Samozřejmé. Vybavila se myšlenka, jak na benefici pro postižené v Jičíně předávali papalášů pomoc.

Přišli v těch svých kravatách na jeviště, předali zvětšený šek na dvacet tisíc, nechali se vyfotit, vyslechli potlesk. Užili si svou chvíli slávy. Pár tisíc za mnohamilionový podnik. Brrr. A tenhle hoch přijel, vyklopil, odjel. A to dával ze svého. A takových tu moc.

Pravda, někdy to není jednoduché. Přijede třeba ekologická organizace Čmelák z Liberce. Autobus dětí: „My jsme teď přijeli, my chceme pomáhat.“ Neohlášení. Nadšení. A koordinace v háji.

Až se zase někdo bude otírat o občanskou společnost, dostane po tlamě. To jsou ti, kdo pracují věčně, rychle a účelně. Adra, Člověk v tísni a další. Skvělí. Humanitární organizace, dobří lidé bezejmenní. Českému úředníkovi všechno dlouho trvá. A taky mu ve čtyři, nebo v kolik, končí pracovní doba.

A potřebuje na všechno papíry. To byl zážitek, když ti lidé, kteří potřebovali makat na baráku, vyplňovali lejstra pro pojišťovnu nebo pro státní úřad. Třeba se ptají, na co použijí peníze. Nebo – uveďte popis pojistné události. Jeden říká: „Musíme lhát všichni stejně.“ Druhý diktuje: „Já jsem stál, voda stoupala a stoupala, až mne zaplavila.“ Horší ale otázka Uveďte jména všech osob... Otvírají se kořeny. A ženské zase slzí. Tak někdo nalil takovej ten dobrej mošt a povídá: „Připijme si na to, že jsme zdraví.“

Až takováhle krizová situace teprve ukáže, co v člověku je. Člověku z jedné i druhé strany onoho nesmírně pestrého člověčího spektra. Kdo poslouchá některou televizi, mohl by si myslet, že celá povodňová oblast je prošpikována podvodníky. Pro media je to atraktivní téma. Ve vsi vůbec nebyla řeč o rabování. Jen cosi proskočilo o falešných lidech z Červeného kříže v červených trikách. Prý obcházejí domy. Nepotvrdilo se. Tak když se tady objevily ty pravé dívky v červeném, Boženka každé vyrobila ceduličku s podpisem a řekla: „Můj podpis tu každý pozná.“ Holky si ani kafe nedaly a vyrazily.

Jo, o tom spektru. Někteří lidé si pro stejnou věc, třeba hygienické potřeby, přišli víckrát. Až do zásoby, a na jiné se nedostalo. No jo. Boženka dělala diplomacii. Pak zase scéna jak z hollywoodského filmu. Před školou na přinesené židli sedí babička, děti běhají ke hromadě darovaných bot a zkoušejí, které by jí byly.

Ještě jedna podvečerní scéna. Před sedmou přišla parta s motorovkou z terénu. Ten s pilou měl prilbu, chrániče sluchu na ní a

tak. Trčelo mu to jako anténka mart'anů. Říkáme ať pospíší na večeri aby ještě dostali. Vyrazili ten s pilou a anténkou až do jídelny.

V úterý zavládl v Kosteletě komunismus. V hospodě se dávalo pivo zadara. Student nadšeně vyprávěl, jak šli kolem hospody a najednou jim někdo vrazí do rukou pivo. Nádhera. A my sloužili. Přijelo několik aut a hlavně další vojáci. Jedni odjeli, jiní přijeli. Ani neměli karimatky. Prý měli na sbalení deset minut. Tak jim dáváme na zem deky, těch je zatím dost. A pak je úplná noc, obracíme kbelíky, dáváme si na ně hadry, pijeme kafečaje a zase si o všem povídáme. Vojáci už spí, ustlali jsme jim dobře. Jen některým svítí mobily a oni si esemeskují.

Možná že se zdá, že moc mluvím o ženskéjch. Ale ony tady v tom štábu a na logistice jsou samé ženské. Chlapi makaj s technikou. Prostě obráceně než v Rusku. A že říkám, že jsou pěkné? Jsou. ženské, které dělají takovouhle práci musejí být pěkné.

Bláto pomalu mizí. Pozná se to podle toho, že v úterý jsme zametali schody čtyřikrát, ve středu jen dvakrát. Jo, středeční snídaneň. Tam zpod jídelního stolu trčely nohy. Vojáci spali i tam. Nabízím, že kdo chce, může dostat snídani do postele, že jsem lepší podnik. A jednomu nesu tác s kafem a chlebem ke spacáku a chystám si foťák. Ten ale vystřelil. A já přišel o nejhezčí fotku z povodní.

Ale stejně bylo takové mdlo. Povídám - hoši jste nějací t'áplí. Že prý ne. Pak slyším jednoho, jak do telefonu vypráví, že čerpali celou noc. „Bylo to fajn. Lehl jsem si tam pod břízky...“ Pak jsem si všimnul, jak mu téměř hlava padla do hrnku s kafem.

Jana ohřívala párky a já vařil kafečaje a myl a myl a myl. Bylo to docela fajn. Jana je pěkná.

Když jsem odjížděl stopem, povídá pan řidič: „Proč si ty lidi ty baráky stavěj u řeky?“ Byl to Pražák.

V Liberci jsem musel pít Kozla, protože vlak domů jel až za hodinu. Vynesl jsem si ho před hospodu, dal si na lavici bágl, na něj nohy a opřel se. Sluníčko mi svítilo na nohy, ale hlava byla v chládku. Jako by pohoda. Dokud jsem si nevzpomněl, jak tam ti lidé zůstali a že má zase pršet.

Pavel ZEMAN: POEZIE

VÝZVA

otevři se
dube
starý jako
paměť generací
jsi unaven
zráním
– tvojí prací
vpust' k sobě
nastuzený podzim
kráčet s ním
budeš navždy
do zim ...

podzim pohladil
lesy, stromoradí, háje
červeně a žlutě maskován
neslyšně chodí krajem
průzračné dálky
do očí vsají se
(v opakování sterém)
vzpomínám na sliby
z léta – před večerem
po kapsách nosím
pírka divokých kachen
jak víno chci být
lisován a stáčen

Na mlze listopad
schoulený pluje
ztišená příroda
hojnost obětuje
dušičky – rozžaty
tisíce svíček
vlhká ornice lepí se na paty
domněle jen
volá smrt sýček
podzim se vždy a vždy
v zimě ztratí
kus Vysočiny skočil onehdy
přes náš plot z vysokých latí

jedeš domů
po namrzající vodě
noc bere si tě
v odříkání snů
jen znělkou Hvězdy
tušíš lidi
pustá dálnice
uniká s tebou
Sněhové královně
jenom co střípek do oka

podzime
spadli jsme
na tvé dno
když někde
v hrotu srdce
přihořívá
když severák
vysává
naše polibky

ztichlé je město
v mlhosvitu
zvuky zakleté dosud spí
auta se krčí
v garážích, na ulicích
(snad sní o svém velkém mýtu)
den blíží se:
dopiš a nezaspi!

tma
si dává krátké
spaní
tichý je večer
nesoumračný
slunovrat – k zimě
nové zavolání
po honech
bude čas
sněhu lačný ...

půl síly větru a půl síly slunce
do barevných stromů klesají
čas listuje v kalendářích
noc delší o zástup okamžiků
říjnový den se modře slitovává
nad vychladlou průzračností
je marné střežit šatník parku
když podzim chce
připodobnit
nahé větve kořenům

na vlaštovčích
drátech
uvázl smutek
Kdesi uprostřed
světa
hledají vteřiny
cestu bolesti
Teď
první žlutý list
utíká do houfu
Snad i on se bojí zůstat sám?

*Autor těchto veršů, Pavel Zeman, by se 7.října dožil 70 let.
Vzpomínáme!*

Václav

Při cestách po Mělnicku jsem na hřbitově na Chloumku objevil
hrob básníka Oldřicha Wenzla
(3. října 1921, Mělník – 7. srpna 1969, Mělník
- český básník, člen surrealistické skupiny Ra).
Foto: Václav

ČAJ pro chvíle pohody

č.73 ,říjen 2012, ročník XI

Vydáno 5. října 2012 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!